

Ekspeditora un pārvadātāja atbildības problēmjaudājumi

02.06.2016

Līga Fjodorova, COBALT zvērināta
advokāte

-
1. Vai atbild kā ekspeditors vai kā pārvadātājs
 2. Vai pārvadātājs rīkojies ar 'ļaunu nolūku' vai pielaidis 'rupju neuzmanību'
 3. Kravas bojājumu rašanās brīdis un zaudējumu noteikšanas kārtība
 4. CMR pavadzīmes noformējums

1. Atbild kā ekspeditors vai kā pārvadātājs

Ekspeditors atbild kā pārvadātājs par piesaistīto trešo personu, ja:

- rīkojies savā vārdā
- tieši vai netieši uzņēmies pārvadātāja atbildību
- noteicis maksu par pārvadājumu
- savā vārdā izdot transporta dokumentu
- organizē pārvadājumu, izmantojot autotransportu

Atbild kā ekspeditors, ja:

- rīkojies nosūtītāja vārdā (ja pilnvarots)
- atbild par to, ka pienācīgi un rūpīgi izvēlēties pārvadājuma līguma izpildei piesaistīto personu

1. Atbild kā ekspeditors vai kā pārvadātājs

Komerclikuma noteikumi v. Starptautiska pārvadājuma regulējums

- ekspeditora atbildība - 8,33 SDR par bruto kilogramu
- neparedz ekspeditora atbildības ierobežojumu, kas radušies kravas piegādes nokavējuma dēļ
- noilguma termiņš viens gads
- pārvadātāja atbildība var būt atšķirīga, ievērojot pārvadājuma regulējumu
- saskaņā ar starptautisko pārvadājumu konvencijām pārvadātājs nokavējuma gadījumā maksā kompensāciju par zaudējumiem, kas nepārsniedz pārvadātāja atlīdzību par pārvadājumu
- noilguma termiņš var būt atšķirīgs, ievērojot konkrētā pārvadājuma regulējumu

2. Vai pārvadātājs rīkojies ar *‘ļāunu nolūku vai rupju neuzmanību’*

Ja pārvadātājs ir rīkojies ar ļāunu nolūku vai rupju neuzmanību, tad:

- pagarināts prasības noilgums
- nav piemērojams atbildības ierobežojums

Ļāuns nolūks = rupja neuzmanība

Rupja neuzmanība: ‘..ja tiesību aizskārējs ne tikai nav izrādījis krietna un rūpīga saimnieka rūpību un čaklību un tātad nav veicis parast apstākļiem atbilstošus pasākumus, lai nerastos tiesību pārkāpums, bet nav vispār neko darījis vai veicis tikai dažus nebūtiskus, formālus pasākumus, lai pārkāpums nenotiktu, vai kaut arī nevēlēdamies negatīvas sekas, tomēr ignorējis drošības pasākumus. Šis kritērijs ir saistīts ar objektīvu vērtējumu, salīdzinot ar pārkāpēja attieksmi ar citu subjektu parasto rīcību atbilstošos apstākļos’.

(Civillikuma komentāri prof. K. Torgāna vispārējā zinātniskā redakcijā 151.lpp)

2. Vai pārvadātājs rīkojies ar 'ļāunu nolūku vai rupju neuzmanību'

Lieta Nr. C27189812

- Austrijas uzņēmums uzdeva pārvadājumu Latvijas uzņēmuma, bet Latvijas uzņēmums uzdeva pārvadājumu Slovēnijas uzņēmumam
- Lietā ir ierosināta krimināllieta par krāpšanu un piesavināšanās faktu

'Lai tiesa konstatētu apzināti ļāunprātīgu rīcību, prasītājam ir jāpierāda, ka konkrētajai personai, kura pieļāva šādu rīcību, bija tīšs nodoms, un, lai gan zaudējumu risks bija paredzams, tā tomēr apzināti turpināja veikt ļāunprātīgo rīcību.'

2. Vai pārvadātājs rīkojies ar *‘Jaunu nolūku vai rupju neuzmanību’*

Strīdīgo situāciju piemēri:

- kravas nodošana pārvadātājam, nepārbaudot automašīnas numuru, pārvadātāja (sabiedrības) eksistenci, šoferu tiesības, apdrošināšanas polisi un citus apstākļus
- kravas zādzība no neapsargāta stāvlaukuma, bez novērošanas kamerām, neapgaismotā teritorijā
- kravas sadegšana automašīnas tehnisku iemeslu dēļ
- kravas apgāšanās vadītāja ātruma pārkāpuma rezultātā

3. Kravas bojājumu rašanās brīdis un zaudējumu aprēķina apmērs

- bojājums radies izkraušanas laikā

Lieta Nr. C 29640311 (stājies spēkā):

‘Kravas nodošanas uzskatāma par notikušu, kad pārvadātājs darījis kravu pieejamu tās saņēmējam.. Tam radīta iespēja kravu izkraut.’

- faktisko zaudējumu apmēra pierādīšanas pienākums
 - cena, par kādu nosūtītājs kravu bija plānojis pārdot
 - muitas nodevas, ja tās aprēķinātas par nozagtas kravas eksportu ārpus ES

4. Vai jākonstatē pārvadātāja prettiesiska rīcība un vaina?

Lieta Nr. C-03852-03 (stājies spēka)

‘Saskaņā ar CMR konvencijas 17.panta 1.punktu – pārvadātājs ir atbildīgs par pilnīgu vai daļēju kravas zaudējumu, kurš noticis kopš brīža, kad krava pieņemta, līdz brīdim, kad krava tiek nodota – ir ietverta prezumpcija, ka vainojams kravas nozaudēšanā ir pārvadātājs, ja šāda prezumpcija nav atspēkota. Šajā gadījumā nav nepieciešams konstatēt prettiesisku rīcību, kas ir viens no priekšnotekumiem Civillikuma 1779.panta piemērošanai.’

‘Kravas zādzības fakts pats par sevi neatbrīvo pārvadātāju no atbildības, ja nav pierādīts, ka zādzība notikusi tādos apstākļos, no kuriem atbildētājs nevarēja izvairīties vai novērst tos.’

4. Vai jākonstatē pārvadātāja prettiesiska rīcība un vaina?

Lieta Nr. C27189812

[starptautiska pārvadājuma gadījumā] *‘Latvijas tiesībās atbildība bez vainas pārvadājuma jomā netiek piemērota, līdz ar to pārvadātāja atbildība, proti, konkrētajā gadījumā Atbildētāja atbildība ir jāpierāda.’*

‘Latvijas tiesu praksē ir nostiprināta Senāta atziņa, ka, lai apmierinātu prasību par zaudējumu atlīdzību, nepieciešami vismaz četri priekšnoteikumi – personas prettiesiska rīcība, personas vaina, zaudējumu esamība, kā arī cēloniskais sakars starp prettiesisko rīcību un zaudējumiem.’

4. CMR Pavadzīmes noformējums

-
- nav obligāts nosacījums, bet kalpo par pierādījumu pārvadājuma tiesisko attiecību pierādīšanai
 - kalpo par pierādījumu tam, ka krava ir nodota un tam, ka krava ir nodota nebojāta.
 - parasti ir pirmais dokuments, no kura tiek secināts, vai ekspeditors ir rīkojies savā vārdā vai nosūtītāja vārdā
 - norādīta precīza piegādes vieta, iepakojumu skaits un cita informācija
 - nav parakstīta, nesalasāma vai pazudusi

C Ö B A L T

www.cobalt.legal

Estonia
Kawe Plaza, Pärnu mnt 15
10141 Tallinn
Tel. +372 6651 888
tallinn@cobalt.legal

Latvia
Valdemara 20
LV-1010 Riga
Tel. +371 6724 0689
riga@cobalt.legal

Lithuania
Lvovo 25
LT-09320 Vilnius
Tel. +370 5250 0800
vilnius@cobalt.legal

Belarus
Pobediteley ave. 100-207
220020 Minsk
Tel. +375 17 336 0093
minsk@cobalt.legal